

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 155/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti H., a. s., K., zastúpenej advokátkou JUDr. D. H., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 66/2003, za účasti Okresného súdu Košice II, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti H., a. s., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 66/2003 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 66/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Obchodnej spoločnosti H., a. s., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € [slovom dvetisícpäťsto eur (75 315 Sk)], ktoré jej je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti H., a. s., trovy konania v sume 245,70 € [slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov (7 401, 96 Sk)] na účet jej právnej zástupkyne JUDr. D. H., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 155/09 z 30. apríla 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti H., a. s., (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 66/2003 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala 24. augusta 2001 osobne do podateľne okresného súdu žalobu o zaplatenie sumy 33 715,40 Sk s prísl.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebola jej právna vec právoplatne skončená.

V sťažnosti sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň sa domáhala aj uloženia príkazu okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon požadovala aj priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € (90 378 Sk) a úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 Spr V/386/2009 doručeným ústavnému súdu 11. júna 2009 (ďalej len „vyjadrenie okresného súdu“), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„V súlade s ustanovením § 29 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, po oboznámení s predloženou sťažnosťou a so spisom nášho súdu, v ktorom sú namietané prietahy v konaní, predkladám nasledovné vyjadrenie spolu s chronológiou vo veci vykonaných procesných úkonov

- *návrh na zaplatenie 33.715,40 Sk s prísl. bol podaný na tunajšom súde dňa 24. 9. 2001, sťažovateľ má v konaní procesné postavenie navrhovateľa,*
- *súdny poplatok za podaný návrh bol zaplatený až na základe výzvy súdu dňa 5. 10. 2001,*
- *dňa 10. 10. 2001 bol vo veci registra Rob, do ktorého bol návrh zapísaný, vydaný platobný rozkaz,*
- *odporca podaním, doručeným dňa 7. 12. 2001, označeným ako oznámenie, oznámil prevzatie záväzkov,*
- *výzvou tunajšieho súdu zo dňa 19. 12. 2001 bol odporca vyzvaný na oznámenie, či jeho oznámenie zo dňa 7. 12. 2001 možno považovať za odpor proti platobnému rozkazu,*
- *odporca podaním doručeným súdu 5. 2. 2002 oznámil, že jeho podanie má súd považovať za odpor proti platobnému rozkazu,*
- *uznesením zo dňa 14. 2. 2002 bola odporcovi uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podaný odpor,*

- proti uzneseniu o zaplatení súdneho poplatku za odpor podal odporca dňa 16. 5. 2002 odvolanie,
- do registra Cb bola vec prevedená dňa 28. 2. 2003,
- vo veci konajúci zákonný sudca vydal 10. 4. 2003 pokyn kancelárii na vyhotovenie predkladacej správy na odvolací súd,
- odvolaciemu súdu bola vec na rozhodnutie o odvolaní predložená 22. 4. 2003,
- odvolací súd uznesením zo dňa 23. 5. 2003, doručeným tunajšiemu súdu 9. 6. 2003, odvolanie odporcu odmietol, uznesenie nadobudlo právoplatnosť 12. 9. 2003,
- podaním doručeným súdu 2. 5. 2003 sťažovateľ navrhol pristúpenie ďalšieho účastníka do konania,
- po vykonaní úkonov súvisiacich s prípravou pojednávania nariadil vo veci konajúci zákonný sudca 2. 5. 2008 pojednávanie na 17. 6. 2008,
- pojednávanie dňa 17. 6. 2008 bolo odročené za účelom doplnenia dokazovania,
- z dôvodu prevzatia právneho zastúpenia sa k predmetu konania vyjadril odporca podaním doručeným súdu 4. 7. 2008,
- uznesením tunajšieho súdu zo dňa 15. 1. 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 25. 2. 2009, bolo rozhodnuté o návrhu navrhovateľa na pripustenie ďalšieho účastníka,
- vo veci konajúci zákonný sudca 12. 3. 2009 nariadil pojednávanie na 16. 6. 2009,
- vec doposiaľ nie je právoplatne skončená.

S poukazom na vyššie uvedenú chronológiu úkonov vo veci možno konštatovať, že v konaní došlo k prieťahom v období od septembra 2003 do mája 2008, posúdenie zbytočnosti prieťahov ponechávam na zváženie ústavnému súdu. V súčasnosti sa vo veci plynulo koná.

Vzhľadom na doposiaľ vykonané dokazovanie nemožno hovoriť o skutkovej a právnej zložitosti konania, v konaní neboli zistené ani prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. O. s. p.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka v stanovenej lehote a ani do dňa rozhodnutia ústavného súdu nezaujala stanovisko.

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd z podania okresného súdu z 19. júna 2009 zistil, že jeho ostatným úkonom v napadnutom konaní bolo odročenie pojednávania, ktoré sa malo uskutočniť 16. júna 2009, na 8. september 2009.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza

zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom, v ktorom sťažovateľka namieta zbytočné prietahy, je nárok na zaplatenie istiny v sume 33 715,40 Sk s prísl. Ústavný súd konštatuje, že napadnutá vec zo skutkového ani právneho hľadiska nevykazuje žiadne také znaky mimoriadnej zložitosti, ktoré by ospravedlňovali skutočnosť, že predmetné konanie nebolo právoplatne skončené ani po takmer ôsmich rokoch od jeho začatia.

2. Ústavný súd nezistil žiadne závažné skutočnosti, ktoré by v súvislosti s prietahmi v napadnutom konaní mali byť pripísané na ťarchu sťažovateľky.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným prietahom, hodnotil samotný postup okresného súdu.

Ústavný súd v zhode s vyjadrením okresného súdu zistil, že okresný súd v období od septembra 2003 do mája 2008 nevykonal bez relevantného dôvodu žiaden procesný úkon. Toto obdobie bolo preto potrebné vyhodnotiť ako zbytočné prietahy, ktoré nepochybne musia byť pripísané na ťarchu okresného súdu.

V súvislosti s hodnotením doterajšej dĺžky konania ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre vyslovil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľná samotná skutočnosť, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po takmer ôsmich rokoch od jeho začatia (m. m. napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08).

Pretože ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 66/2003 došlo k zbytočným prietahom, bolo nevyhnutné vysloviť zároveň aj porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 3 000 € (90 378 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že *„doba, ktorá uplynula od podania návrhu, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná“*.

Cieľom finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'účinenia. Pri určení finančného zadost'účinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym

súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 32 Cb 66/2003 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, to, čo je pre sťažovateľku v tomto konaní v stávke, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 500 € (75 315 Sk) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou JUDr. D. H. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 € (20 949,92 Sk). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 x 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 245,70 € (7 401, 96 Sk).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júla 2009